

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України
«Про пріоритетність соціального розвитку села та агропромислового
комплексу в народному господарстві»

1. Мета

Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про пріоритетність соціального розвитку села та агропромислового комплексу в народному господарстві» спрямований на усунення застарілих норм, які не відповідають чинному законодавству України, а також виключення положень, які створюють корупційні ризики та перешкоджають ефективному державному управлінню у сфері науки та освіти.

2. Обґрунтування необхідності прийняття акта

Зазначені зміни вносяться на виконання заходу 2.7.6.1.3., передбаченого Державною антикорупційною програмою на 2023—2025 роки, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 4 березня 2023 року № 220.

Норма, що зазначена у частині другій статті 21 Закону України «Про пріоритетність соціального розвитку села та агропромислового комплексу в народному господарстві», вже врегульована статтею 48 Закону України «Про наукову та науково-технічну діяльність», яка врегульовує питання фінансового забезпечення наукової і науково-технічної діяльності.

Відповідно до статті 48 Закону України «Про наукову та науково-технічну діяльність» фінансування наукової і науково-технічної діяльності здійснюється за рахунок державного бюджету, коштів установ, організацій, підприємств, грантів, а також інших джерел, що не заборонені законодавством.

Кошти державного бюджету виділяються на підтримку основної діяльності державних наукових установ, що фінансуються за рахунок коштів державного бюджету, проведення наукових досліджень та науково-технічних (експериментальних) розробок університетів, академій, інститутів, фінансування окремих наукових і науково-технічних програм, проектів та надання грантів.

Бюджетне фінансування наукової та (або) науково-технічної діяльності за рахунок коштів загального фонду державного бюджету спрямовується на забезпечення:

- 1) основної діяльності державних наукових установ, що фінансуються за рахунок коштів державного бюджету, та наукових досліджень університетів, академій, інститутів;
- 2) виконання окремих наукових і науково-технічних програм, проектів та надання грантів.

Абзацом третім статті 21 Закону України «Про пріоритетність соціального розвитку села та агропромислового комплексу в народному господарстві» від 15 травня 1992 р. передбачається, що доходи від освоєння науково-технічних нововведень в агропромисловому виробництві протягом 5 років не

МОН № 1/84п-25 від 03.01.2025

Підписав: Лісовий Оксен Васильович

Сертифікат: 3FAA9288358EC00304000000ED323600C71DB500

Дійсний: з 22.03.2023 0:00:00 по 21.03.2025 23:59:59

оподатковуюються. Дана норма відсутня в Податковому Кодексі України, отже, це свідчить про її виключно декларативний характер.

Отже, положення статті 22 розділу VI Закону України «Про пріоритетність соціального розвитку села та агропромислового комплексу в народному господарстві» є неактуальними і суперечать чинному законодавству.

Квота прийому сільської молоді до закладів професійної (професійно-технічної) освіти наразі не передбачена законодавством. Відповідно до статті 50 Закону України «Про професійну (професійно-технічну) освіту» фінансування професійної підготовки кваліфікованих робітників (первинної професійної підготовки, професійного (професійно-технічного) навчання, у тому числі перепідготовки чи підвищення кваліфікації робітників), соціальний захист здобувачів освіти та педагогічних працівників у державних або комунальних закладах професійної (професійно-технічної) освіти, у межах обсягів державного та/або регіонального замовлення, здійснюються на нормативній основі за рахунок коштів державного або місцевих бюджетів.

Пропозиції до проєкту регіонального замовлення заклади професійної (професійно-технічної) освіти подають відповідно до укладених з роботодавцями договорів (пункт 8 Методичних рекомендацій щодо формування та розміщення регіонального замовлення на підготовку фахівців та робітничих кадрів, схвалених розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 року № 994-р).

Крім того, перепідготовка і підвищення кваліфікації робітничих кадрів для аграрного сектору економіки країни здійснюється відповідно до договорів, укладених з юридичними та фізичними особами або за рахунок інших джерел, не заборонених законодавством.

З 2016 року Законом України № 1556-VII «Про вищу освіту» (далі – Закон) запроваджена норма щодо вступу з використанням квот. Відповідно до Закону брати участь у конкурсі в межах установлених квот прийому до закладів вищої освіти (наукових установ) України мають право такі категорії осіб: діти-сироти, діти, позбавлені батьківського піклування, особи з їх числа, особи, які мають захворювання, що можуть бути перешкодою для проходження зовнішнього незалежного оцінювання, особи, яких законом визнано учасниками бойових дій та які захищали незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України, брали участь в антитерористичній операції (операції об'єднаних сил), забезпеченні її проведення, у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, забезпеченні їх здійснення, а також військовослужбовці військової служби за контрактом - при вступі до військових закладів вищої освіти та військових навчальних підрозділів закладів вищої освіти.

Разом із тим, абзацом четвертим частини третьої статті 44 Закону передбачено, що право на першочергове зарахування для здобуття вищої освіти за медичними, мистецькими та педагогічними спеціальностями на конкурсній основі в межах установлених квот мають особи, які уклали угоду про

відпрацювання не менше трьох років у сільській місцевості або селищах міського типу, при їх зарахуванні на місця, що фінансуються за державним (регіональним) замовленням. Цією нормою доповнено Закон у 2016 році (Закон України № 1662-VIII від 06.10.2016). Такий підхід до стимулювання повернення вступників, а також залучення молодих фахівців до працевлаштування на сільській місцевості є більш сфокусованим та ефективним. Відповідно, Умови прийому до початку 2022 року передбачали можливість першочергового зарахування до закладів вищої освіти для здобуття освіти за медичними (фармацевтичними), мистецькими та педагогічними спеціальностями осіб, які уклали угоду про відпрацювання не менше трьох років у сільській місцевості або селищі міського типу.

Крім того, щорічно до 24.02.2022 умовами прийому до закладів вищої освіти передбачалося застосування підвищеного коефіцієнту для осіб, зареєстрованих у селах, які здобули у рік вступу базову середню освіту у закладах освіти, що знаходяться на території сіл.

Однак, з початком повномасштабного вторгнення відбулася об'єктивна трансформація статусів вступників, зокрема щодо їх територіальної (регіональної) закріпленості (місця проживання), що потребувало більш гнучких підходів до підтримки осіб з тимчасово окупованої території України, території ведення бойових дій тощо.

Виходячи з вищесказаного, положення статті 22 розділу VI Закону України «Про пріоритетність соціального розвитку села та агропромислового комплексу в народному господарстві» є неактуальними і суперечать чинному законодавству.

Розділ VI Закону України «Про пріоритетність соціального розвитку села та агропромислового комплексу в народному господарстві» містить положення, що не є актуальними та не відповідають сучасним потребам наукового і кадрового забезпечення, не враховують змін у системі вищої освіти, науки та фінансування, що відбулися у зв'язку зі змінами в нормативно-правових актах.

Прийняття законопроекту дозволить усунути правові колізії та вдосконалити нормативно-правове регулювання.

3. Основні положення проєкту акта

Проєкт закону передбачає виключення Розділу VI «Наукове і кадрове забезпечення» із Закону України «Про пріоритетність соціального розвитку села та агропромислового комплексу в народному господарстві».

Основні положення:

- вилучення застарілих норм щодо науково-кадрового забезпечення, які не відповідають чинному законодавству;

- забезпечення узгодження законодавства у сфері агропромислового комплексу з нормами Податкового кодексу України, законів України «Про вищу освіту», «Про професійну (професійно-технічну) освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність» та іншими відповідними актами.

4. Правові аспекти

У цій сфері правового регулювання діють:

Конституція України;

Податковий кодекс України;

Закон України «Про пріоритетність соціального розвитку села та агропромислового комплексу в народному господарстві»;

Закон України «Про вищу освіту»;

Закон України «Про професійну (професійно-технічну) освіту»;

Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність».

Реалізація цього законопроекту потребує внесення змін виключно до Закону України «Про пріоритетність соціального розвитку села та агропромислового комплексу в народному господарстві».

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація запропонованого проекту Закону України не потребує додаткових витрат з Державного бюджету України.

6. Позиція заінтересованих сторін

Проект Закону не потребує публічних консультацій.

Проект Закону не стосується питань функціонування місцевого самоврядування, прав та інтересів територіальних громад, місцевого та регіонального розвитку, соціально-трудої сфери, прав осіб з інвалідністю, функціонування і застосування української мови як державної та не потребує погодження із уповноваженими представниками всеукраїнських асоціацій органів місцевого самоврядування чи відповідних органів місцевого самоврядування, уповноваженими представниками всеукраїнських профспілок, їх об'єднань та всеукраїнських об'єднань організацій роботодавців, Урядовим уповноваженим з прав осіб з інвалідністю та всеукраїнськими громадськими організаціями осіб з інвалідністю, їх спілками, Уповноваженим із захисту державної мови.

Проект Закону стосується сфери наукової та науково-технічної діяльності та потребує погодження з Науковим комітетом Національної ради з питань розвитку науки і технологій.

7. Оцінка відповідності

У проекті акта відсутні положення, що:

стосуються зобов'язань України у сфері європейської інтеграції;

стосуються прав та свобод, гарантованих Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод.

впливають на забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків; створюють підстави для дискримінації.

Проект акта буде направлено до Національного агентства з питань запобігання корупції для визначення необхідності проведення антикорупційної експертизи.

Громадська антикорупційна, громадська антидискримінаційна та громадська гендерно-правова експертизи не проводилися.

8. Прогноз результатів

Прийняття проекту закону спрямоване на приведення законодавства України у відповідність до сучасних правових норм, усунення застарілих положень, що втратили актуальність, та адаптацію до вимог чинного законодавства.

Виключення норм, які не відповідають чинному законодавству, зменшить корупційні ризики, пов'язані з подвійним регулюванням та нечіткістю правових норм.

Міністр освіти і науки України

Оксен ЛІСОВИЙ

_____ 20__ р.